WARIES MISDAADREEKS · Nº 330

Turfzwart in Nederweert

De zaak van de bittere borrel

MOORDSPEL VOOR ZES SPELERS

Inhoud

VOOR JE BEGINT

Welkom aan de Peelrand 4
Spelregels 5
Voor de gastheer of gastvrouw 8
Proloog om voor te lezen 10
De Groote Peel en de Bolsterwijk 12
Wie is wie 14

ROLBLADEN

Envelopbladen 15
Truus Coenen 21
Noud Hoebens 27
Jo Verheijen 33
Fenna Raaijmakers 39
Lotte Smeets 45
Bram Kessels 51

AANWIJZINGSKAARTEN

Ronde 1 · Het feest 57
Ronde 2 · Het glas 61
Ronde 3 · De vete 67
Ronde 4 · Het laatste woord 75

NA DE LAATSTE KAART

Aan de lezer: de vragen 79
Werkbladen 80
Antwoordformulier 83
Hints in drie niveaus 85
Verzegeld 87
De oplossing 88
De ontknoping om voor te lezen 94
Nawoord 96

VOOR JE BEGINT

Welkom aan de Peelrand

Zaterdagavond 10 oktober 2026, Herberg ’t Laatste Veen, aan een oude turfvaart bij Ospel. Boswachter Wiel Coenen viert na achtendertig jaar zijn afscheid. Om 21.35 uur heft iedereen het glas: Peeljenever met een scheut zwarte kruidenbitter. Wiel drinkt zijn tinnen beker in één teug leeg. ‘Jo, die is bitterder dan anders!’ Iedereen lacht. Twaalf minuten later ligt hij op de vloer.

In één glas zat meer dan jenever. Zes mensen kunnen het gedaan hebben. Jullie zijn die zes.

WAT DIT BOEK IS

Een moordspel voor zes spelers, ook te spelen als puzzel voor één of twee lezers. Iedere speler is een van de zes gasten. Een van hen heeft Wiel vergiftigd en weet dat; de anderen hebben allemaal iets anders te verbergen. In vier rondes komen rolbladen en aanwijzingskaarten op tafel. Aan het eind wijst iedereen een dader aan, en pas daarna gaat de verzegelde oplossing open.

WAT ER IN ZIT

Spelregels en een draaiboek voor de gastheer; zes rolbladen in drie delen, elk op een eigen blad; tweeëntwintig aanwijzingskaarten in vier rondes; werkbladen, een antwoordformulier, hints, een verzegelde oplossing en een ontknoping om voor te lezen.

Speelduur. Aan tafel ongeveer drie uur, inclusief een pauze voor de taart. Als puzzel, alleen of met z’n tweeën, twee tot drie uur.

Voor wie. Volwassenen. Er is geen voorkennis nodig, wel zin in een beetje toneel. Verder heb je pennen nodig, een kopieerapparaat of een schaar, kaarsjes en iets zwarts in een glas.

VOOR JE BEGINT

Spelregels

1. KOPIEER OF KNIP UIT

Alles wat spelers in handen krijgen, staat op bladen met een stippellijn eromheen: de rolbladen en de aanwijzingskaarten. **Kopieer of knip ze uit** voordat het spel begint. Kopiëren is het makkelijkst: dan blijft het boek heel en kun je het spel later nog eens spelen met andere rollen.

Elk deel van een rolblad beslaat precies één blad, voor- en achterkant. Knip je liever, dan knip je dus steeds één heel blad uit, en heb je per rol drie losse bladen: deel 1, deel 2 en deel 3. De kaarten staan per ronde bij elkaar; elk blad heeft op de voor- en de achterkant een kaart uit dezelfde ronde, dus ook die kun je zonder zorgen uitknippen. De zes **envelopbladen** staan elk op een eigen pagina: kopieer die enkelzijdig.

2. ROLLEN VERDELEN

Er zijn zes rollen: Truus Coenen, Noud Hoebens, Jo Verheijen, Fenna Raaijmakers, Lotte Smeets en Bram Kessels. Iedereen kan elke rol spelen; namen mogen worden aangepast. De gastheer of gastvrouw verdeelt de rollen, bij voorkeur een paar dagen vooraf, en geeft iedereen **deel 1** van het eigen rolblad en het eigen **envelopblad**, dichtgevouwen. Wie de dader is, staat alleen in de enveloppen; die zien er voor alle zes precies hetzelfde uit. De gastheer hoeft het niet te weten en kan dus gewoon meespelen.

3. DE GOUDEN REGELS

- **Lees nooit verder dan je deel.** Deel 2 en deel 3 krijg je pas aan het begin van ronde 2 en ronde 3. Je envelop open je pas als de gastheer zegt: ‘Open je envelop’, vlak voor ronde 1.
- **Grijze kaders lees je nooit voor.** In elk deel staat een grijs kader ‘Alleen voor jou’. Wat erin staat, mag je gebruiken zoals het kader zegt, maar je leest het niet hardop en je laat het niemand zien.

ACHTERGROND

De Groote Peel en de Bolsterwijk

Tussen Ospel, Meijel en de Brabantse grens ligt Nationaal Park De Groote Peel: een van de laatste stukken hoogveen van Nederland. Duizenden jaren groeide hier veenmos op veenmos, nat als een spons. Vanaf de negentiende eeuw is het grootste deel afgegraven. Turfstekers staken de bovenste laag, de bolster of het witveen, licht en vezelig, die tot turfstrooisel voor de stallen werd verwerkt. Daaronder lag het zwartveen: zwaar, donker en vet, de brandturf die op ringen in de wind te drogen werd gezet en per schuit over smalle wijken naar de vaarten ging.

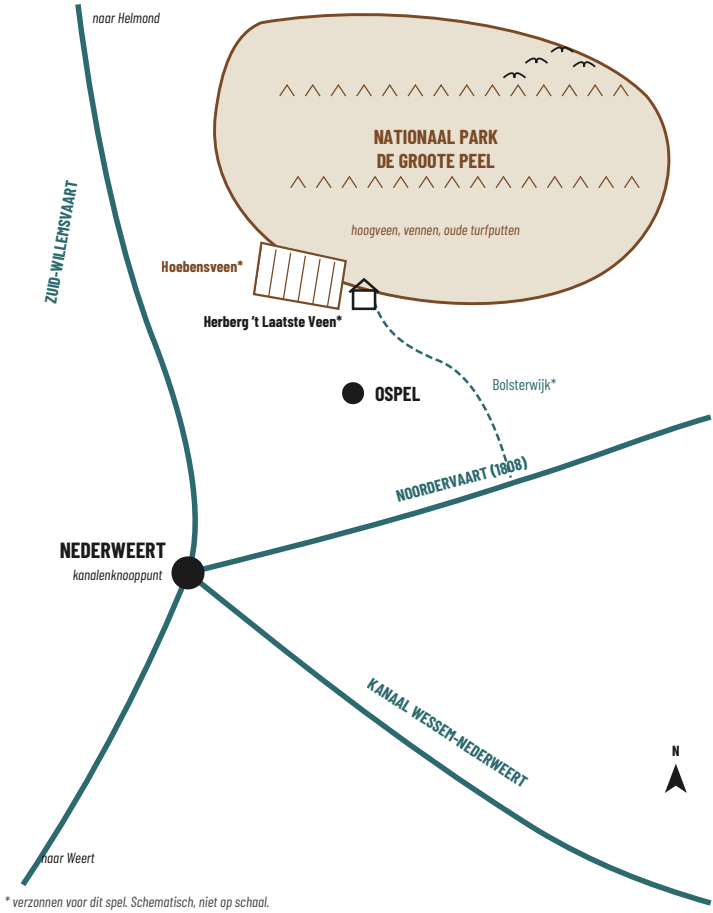
Wat overbleef, is een landschap van oude turfputten, vennen, berken en heide, dat nu langzaam weer nat wordt gemaakt zodat het veenmos kan terugkomen. In de herfst rusten er kraanvogels; in het voorjaar ruikt de gagel, de struik waarmee vroeger bier werd gekruid.

Ten zuiden van de Peel ligt Nederweert, waar drie kanalen samenkomen: de Zuid-Willemsvaart, het Kanaal Wessem-Nederweert en de Noordervaart. Die laatste werd in 1808 gegraven als deel van Napoleons Grand Canal du Nord, dat de Schelde met de Rijn had moeten verbinden. Het kanaal is nooit afgekomen; het is doodlopend gebleven en er varen al jaren geen schepen meer.

De Bolsterwijk, waaraan Herberg ’t Laatste Veen ligt, is verzonnen voor dit spel: een smalle oude turfvaart met een vlonder, zoals er vroeger veel waren. Ook het Hoebensveen, negen hectare particulier turfland langs de rand van het park, bestaat niet. Net als Stichting Hoogveenherstel De Peelrand, die in dit verhaal de bufferzones langs het park beheert en waar Wiel Coenen voor werkte.

ACHTERGROND

De omgeving, schematisch

Bij Nederweert komen de Zuid-Willemsvaart, de Noordervaart en het Kanaal Wessem-Nederweert samen. Ten noordoosten ligt Ospel, en daarachter het veen van De Groote Peel. Herberg ’t Laatste Veen, de Bolsterwijk en het Hoebensveen zijn verzonnen; ze liggen in dit spel tussen Ospel en de rand van het park.

VOOR IEDEREEN

Wie is wie

Naam	Wie
Wiel Coenen (65)	het slachtoffer; boswachter in De Groote Peel, achtendertig jaar in dienst
Truus Coenen (61)	zijn vrouw; oud-juf, organiseerde het feest
Noud Hoebens (56)	akkerbouwer aan de Peelrand, eigenaar van het Hoebensveen
Jo Verheijen (74)	oud-turfsteker, amateurhistoricus, maker van de kruidenbitter Turfzwart
Fenna Raaijmakers (41)	boswachter, Wiels opvolger vanaf maandag 12 oktober
Lotte Smeets (38)	waardin van Herberg ’t Laatste Veen
Bram Kessels (31)	neef van Wiel, videomaker; maakte de diavoorstelling
Sanne Wijnen (17)	hulp in de keuken op zaterdag; geen speler
Mirjam Dassen	rechercheur, Recherchebureau Peelrand-Kanalen; geen speler
Moos	de kat van de herberg

BEGRIPPEN

Turfzwart	Jo’s zelfgestookte zwarte kruidenbitter: jenever met gagel, jeneverbes en een geheime rest.
Peelbeker	de tinnen beker met gravure die Wiel van alle gasten samen kreeg.
Gelagkamer	de kroeg van de herberg, met de tap, de oude turfkachel en de turfmand.
Bolster, zwartveen	de lichte bovenlaag en de zware, donkere onderlaag van het veen.
Het Peelfonds	geld dat in Ospel en omstreken is ingezameld voor de aankoop van het Hoebensveen.

Over de taal. In Ospel en Nederweert spreken veel mensen dialect; wie het Limburgs machtig is, mag er gerust iets van laten horen, zolang iedereen het verstaat.